

Sygn. akt: **IC 1081/17**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **23 stycznia 2019**

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim I Wydział Cywilny

Przewodniczący: SSO Lidia Wieliczuk

Protokolant: sekr. sądowy Edyta Klimkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2019 w Gorzowie Wlkp.

na rozprawie

sprawy z powództwa H. G., T. G.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

orzeka :

I Zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki H. G. kwotę 40.500 złotych (czterdzieści tysięcy pięćset złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18 stycznia 2017 do dnia zapłaty .

II W pozostałej części powództwo H. G. oddala .

III Zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda T. G. kwotę 28.500 złotych (dwadzieścia osiem tysięcy pięćset złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18 stycznia 2017 do dnia zapłaty .

IV W pozostałej części powództwo T. G. oddala .

V Zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki H. G. kwotę 2.272 złote tytułem zwrotu części kosztów procesu.

VI Zasądza od powoda T. G. na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 34,70 złotych

tytułem zwrotu części kosztów procesu.

SSO Lidia Wieliczuk

Sygn. akt IC 1081/17

UZASADNIENIE

Powodowie H. G. oraz T. G. w dniu 22.09.2017 r. (data stempla pocztowego – k.19) wystąpili do tut. Sądu z powództwem przeciwko pozwanemu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. wnosząc o zasądzenie od pozwanego tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę po śmierci J. G. na rzecz powódki kwoty 82 500 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18.01.2017 r. do dnia zapłaty oraz na rzecz powoda T. G. kwoty 82 500 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18.01.2017 r. do dnia zapłaty. Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego

z powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że w dniu 06.06.1999 r. na łuku drogi relacji G.-W. doszło do wypadku drogowego. Kierujący pojazdem K. J. na skutek niezachowania należytych środków ostrożności i nadmiernej prędkości nie opanował samochodu. W wyniku zdarzenia na miejscu zginęła pasażerka samochodu J. G.. K. J. został skazany na karę 6 lat pozbawienia wolności. Pojazd sprawcy posiadał polisę OC w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. Szkoda została zgłoszona pismem z dnia 13.12.2016 r. Pozwany pismem z dnia 22.12.2016 r. przyznał na rzecz powodów zadośćuczynienie za krzywdę w kwotach po 15 000 zł. Jednocześnie pozwany uznał 50% przyczynienie się poszkodowanej do zaistnienia wypadku i wypłacił na rzecz powodów kwoty po 7 500 zł oraz kwotę 13 653 zł tytułem kosztów pogrzebu. Nie doszło do zawarcia ugody pozasądowej. Strona powodowa przyjmuje przyczynienie się zmarłej do powstania szkody na poziomie 40 %. W chwili wypadku J. G. miała 19 lat, była osobą bardzo aktywną, była otoczona przez przyjaciół i bliskich. Mieszkała całe swoje życie z rodzicami. Była jedynym dzieckiem H. G.. Matka z córką traktowały się jak przyjaciółki. Zmarła angażowała się w sprawy rodziny. Ból jaki odczuwa powódka nie da się opisać słowami. Powódka nie może pogodzić się ze śmiercią córki. Powódka często jeździ na cmentarz. Powódka nie może się otrząsnąć po tragedii, która ją spotkała. Powód był szczególnie mocno związany z córką. Powód poza zmarłą posiada syna, jednak to z J. miał najgłębsze relacje. Pokładał w córce ogromne nadzieje, spędzał z córką dużo czasu. Nagła śmierć córki wywołała u niego rozpacz i długotrwały wstrząs. Powód nie może pogodzić się ze świadomością utraty dziecka. Zadośćuczynieniem nie może być kwota niższa niż 150 000 zł. Powodowie określili wysokość zadośćuczynienia w piśmie z dnia 13.12.2016 r. odebranych przez pozwanego w dniu 17.12.2016 r. Odsetki dochodzone są zatem od 18.01.2017 r.

W odpowiedzi na pozew z dnia 08.12.2017 r. (k.50-51) **pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.** wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany podał, że nie kwestionuje odpowiedzialności gwarancyjnej wynikającej z umowy ubezpieczenia OC sprawcy szkody. Istniejący żal po śmierci J. G. jest naturalnym odczuciem. Kwoty wypłacane w oparciu o art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c. są niższe niż należne w oparciu o art. 446 § 4 k.c. Na tym samym stanie faktycznym i prawnym z powództwa rodziców innego uczestnika zdarzenia P. K., Sąd Rejonowy w Międzyzrzeczu I Wydział Cywilny (sygn. akt I C 182/15) wydał prawomocny wyrok zasądający na rzecz rodziców po 20 000 zł z uwzględnieniem przyczynienia poszkodowanego w wysokości 50 %. Wyrok powyższy obrazuje znaczące przeszacowanie roszczenia powodów.

Na rozprawie w dniu 14.11.2018 r. (k.146) pełnomocnik powodów wskazał, że wnosi o ustalenie przyczynienia J. G. na poziomie 40 % i w związku z tym wniósł o dopuszczenie dowodu z akt sprawy karnej.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 06.06.1999 r. na łuku drogi relacji G.-W. w gminie M. K. J. umyślnie naruszył bezpieczeństwo w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując w stanie nietrzeźwości samochodem osobowym marki O. (...) na skutek niezachowania należytych środków ostrożności i jadąc z nadmierną prędkością, nie opanował pojazdu, zjechał na pobocze prawe po czym uderzył przodem samochodu w jedno drzewo, a następnie po obróceniu pojazdu dookoła jego osi uderzył prawym bokiem w drugie drzewo w wyniku czego pasażer J. G. na skutek odniesionych obrażeń ciała poniosła śmierć.

W związku z powyższym zdarzeniem wobec K. J. prowadzone było postępowanie karne. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Międzyzrzeczu II Wydział Karny z dnia 17.04.2000 r. sygn. akt II K 341/99 oskarżony K. J. został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. IV Wydział Karny Odwoławczy z dnia 12.09.2000 r. sygn. akt IV Ka 415/00 na skutek apelacji wniesionej od ww. wyroku przez obrońcę zmieniono zaskarżony wyrok w ten sposób, że wymierzoną karę pozbawienia wolności złagodzone do lat 6,

a w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymano w mocy. Wyrok ten jest prawomocny z dniem 12.09.2000 r.

Dowód:

- kopia wyroku SR w Międzyrzeczu II Wydział Karny z dn. 17.04.2000 r. sygn. akt II K 341/99 – k.11-12,
- kopia wyroku SO w Gorzowie Wlkp. IV Wydział Karny Odwoławczy z dn. 12.09.2000 r. sygn. akt IV Ka 415/00 – k.13.
- protokół badania krwi pokrzywdzonej z akt II K 341/99 k- 165
- opinia w sprawie wypadku drogowego z akt II K 341/99 k- 167-175
- uzasadnienie wyroku w sprawie II K 341/99 k- 176 – 182
- uzasadnienie wyroku w sprawie IV Ka 415/00 k- 186- 187

J. G. w chwili śmierci miała 19 lat. Była najstarszym dzieckiem H. G. i T. G.. Powódka w momencie śmierci córki miała 43 lata, zaś powód 44 lata. Powodowie mają jeszcze dwóch młodszych synów, którzy w chwili śmierci J. byli małoletni. J. mieszkała z rodzicami, pracowała z matką w sklepie należącym do rodziców. Powód zajmował się gospodarstwem rolnym. Relacje J. z rodzicami były bardzo dobre. J. pomagała w domu, była dla rodziców wsparciem, w przyszłości miała sama prowadzić ich sklep.

Wypadek wydarzył się, gdy J. wracała ze znajomymi z dyskoteki i skorzystała z możliwości podwiezienia jej samochodem przez K. J.. Po wypadku J. trafiła do szpitala w bardzo ciężkim stanie, gdzie zmarła po 2-3 dniach.

Pogrzebem zajmował się powód. Powodowie bardzo dotkliwie przeżyli śmierć córki. Powódka miała problemy ze snem, korzystała z pomocy psychoterapeuty. Początkowo po śmierci J. domem i dziećmi zajmował się wtedy powód. Przez około rok czasu powodowie byli w intensywnej żałobie. Powodowie dbają o grób zmarłej córki, zawsze stawiają na nim świeże kwiaty. Obecnie powódka chodzi na cmentarz raz lub dwa razy w tygodniu, w pierwszych latach po śmierci córki chodziła na cmentarz codziennie. Powodowie chodzą na grób córki oraz zamawiają w jej intencji msze w kościele. W domu mają zdjęcia córki. Synowie powodów założyli własne rodziny. Starszy syn powodów ma obecnie 33 lata i mieszka w USA, natomiast młodszy syn ma 28 lat. Młodszy syn ożenił się, ale nadal mieszka z rodzicami.

Dowód:

- zeznania świadka T. J. – k.68-69,
- zeznania świadka J. J. (2) – k.69,
- przesłuchanie powódki – k.70,
- przesłuchanie powoda – k.70-71.

H. G. pozostawała w trwałej i silnej więzi emocjonalnej ze swoją córką. W wyniku śmierci J. G. u powódki doszło do istotnego zakłócenia komfortu życia, powódka poniosła bardzo istotną stratę moralną, doszło do zakłócenia zdolności adaptacyjnych, a ich skutki są dla powódki odczuwalne do dzisiaj. Dla powódki trudną decyzją podjętą wraz z mężem było oddanie do transplantacji narządów zmarłej córki. Żałoba miała charakter powikłany i skutkowałą wycofaniem z życia społecznego, stanami obniżonego nastroju, lęku, apatii, bierności, zaburzeniami snu, negatywnymi przewidywaniami przyszłości, utratą sensu życia, myślami samobójczymi, wyczerpujące znamiona zespołu depresyjnego.

Dowód:

- opinia sądowo-psychologiczna biegłego sądowego M. T. z dn. 07.05.2018 r. – k.107-113.

T. G. pozostawał w silnej i trwałej więzi emocjonalnej ze swoją córką. Po śmierci córki doznawał stanu smutku, żalu, rozpacz, przeżył bardzo istotną stratę moralną, wraz z żoną zmuszony był do podjęcia trudnej decyzji związanej z oddaniem do transplantacji narządów zmarłej córki. Zerwane więzi z dzieckiem wpłynęły istotnie na jego sytuację rodzinną jak i osobistą. Powód zmuszony był zrewidować plany na przyszłość, oczekiwania związane z najstarszym dzieckiem. Żałoba u powoda miała przebieg typowy, nie zostały zakłócone jego zdolności adaptacyjne, zmuszony był realizować sprawy zawodowe. Powód funkcjonował w rolach społecznych, przy czym skutki śmierci córki odczuwa do dzisiaj, co przejawia się rozmyślaniami o śmierci, częstym wracaniem do wspomnień z przeszłości, skutkujące okresowym obniżeniem nastroju.

Dowód:

- opinia sądowo-psychologiczna biegłego sądowego M. T. z dn. 07.05.2018 r. – k.114-120.

W chwili wypadku kierujący pojazdem K. J. korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, udzielonej przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. (okoliczność bezsporna).

Pismem z dnia 13.12.2016 r. powodowie wystąpili do pozwanego z żądaniem zapłaty na ich rzecz kwot po 150 000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią córki. Pismo to zostało wysłane w dniu 14.12.2016 r., a odebrane przez pozwanego w dniu 17.12.2016 r. Decyzjami z dnia 22.12.2016 r. pozwany przyznał powodom kwoty po 15 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany przy przyjęciu 50 % przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody wypłacił na ich rzecz

z tego tytułu po 7 500 zł. Negocjacje prowadzone pomiędzy stronami nie doprowadziły do zawarcia ugody pozasądowej.

Dowód:

- wydruki wiadomości e-mail – k.9-10,

- kopia pisma z dn. 13.12.2016 r. – k.14-16,

- kopia decyzji z dn. 22.12.2016 r. – k.17-18, k.56-57,

- dokumentacja zawarta w aktach szkody nr (...) na płycie CD – k.64.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się co do zasady słuszne, roszczenia powodów były jednak znacznie zawyżone.

Powodowie wskazali, iż dochodzą zadośćuczynienia na podstawie przepisów art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Przedstawili swoją argumentację w tym zakresie przywołując także orzecznictwo Sądu Najwyższego. W przedmiotowej sprawie bezspornym było, że na skutek wypadku drogowego z dnia 06.06.1999 r. śmierć poniosła córka powodów J. G.. Bezspornym było, że sprawca wypadku K. J. został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Bezspornym było również, że sprawca zdarzenia korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych udzielonej przez pozwanego. Pozwany w odpowiedzi na pozew podniósł zarzut przyczynienia się do powstania szkody w wysokości 50 %. Pozwany wskazał, że żal po śmierci J. G. jest naturalnym odczuciem. Według pozwanego kwoty wypłacane w oparciu o art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c. są niższe niż należne w oparciu o art. 446 § 4 k.c. Jednocześnie pozwany zauważył, że w sprawie z powództwa rodziców innego uczestnika zdarzenia P. K., Sąd Rejonowy w Międzyrzeczu I Wydział Cywilny (sygn. akt I C 182/15) wydał prawomocny wyrok zasądający na rzecz rodziców po 20 000 zł

z uwzględnieniem przyczynienia poszkodowanego w wysokości 50 %. Wyrok powyższy zdaniem pozwanego obrazuje znaczące przeszacowanie roszczenia powodów.

Prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności (art. 435 § 1 k.c.). Odpowiedzialność przewidzianą w artykule poprzedzającym ponosi również samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody. Jednakże gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależne, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny (art. 436 § 1 k.c.). W orzecznictwie wskazuje się, iż: „Sprawca wypadku komunikacyjnego, ponoszący odpowiedzialność na zasadzie ryzyka (art. 436 § 1 KC w zw. z art. 435 § 1 KC) odpowiada także na zasadzie ryzyka na podstawie art. 448 KC za szkodę niemajątkową wyrządzoną osobie bliskiej poszkodowanego tym zdarzeniem wskutek naruszenia jej dóbr osobistych.” (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 10 lutego 2017 r., sygn. akt V CSK 291/16, Opubl. Legalis, www.sn.pl).

Przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę (art. 805 § 1 k.c.). Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony (art. 822 § 1 k.c.). Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w § 1, będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia (art. 822 § 2 k.c.). Strony mogą postanowić, że umowa będzie obejmować szkody powstałe, ujawnione lub zgłoszone w okresie ubezpieczenia (art. 822 § 3 k.c.). Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (art. 822 § 4 k.c.).

W ocenie Sądu Okręgowego podstawą roszczeń o zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej, która to śmierć nastąpiła na skutek deliktu mającego miejsce przed dniem 03 sierpnia 2008 r. są przepisy art. 23 k.c., art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Zgodnie z przepisem art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Wskazać należy za Sądem Najwyższym, że: „Podejmowane w doktrynie i orzecznictwie próby określenia pojęcia dobra osobistego wskazują, że jest to wartość immanentnie złączona z istotą człowieczeństwa oraz naturą człowieka, niezależna od jego woli, stała, dająca się skonkretyzować i obiektywizować. Każde dobro osobiste skupia w sobie dwa elementy: chronioną wartość oraz prawo żądania od innych jej poszanowania (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r. III CZP 79/10, OSNC 2011 r. Nr 4, poz. 41).” (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 10 lutego 2017 r., sygn. akt V CSK 291/16, Opubl. Legalis, www.sn.pl).

Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 24 § 1 k.c.).

W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się (art. 448 k.c.).

Zauważyć należy, że katalog dóbr osobistych z art. 23 k.c. nie stanowi katalogu zamkniętego, nie zawiera enumeratywnego wyliczenia chronionych prawem dóbr osobistych. Przeciwnie, jest to typowy katalog otwarty. W związku z powyższym

w orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że ochronie podlegają wszelkie dobra osobiste rozumiane jako wartości niematerialne związane z istnieniem

i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, w tym także prawo do życia rodzinnego, utrzymywania i rozwijania więzi rodzinnych ze wszystkimi członkami rodziny, pamięci o osobie zmarłej, prawo do intymności i prywatności życia, prawo do planowania rodziny. W orzecznictwie Sądu Najwyższego została ugruntowana koncepcja (rewolucyjna okazała się uchwała SN z dnia 22 października 2010 r., sygn. akt III CZP 76/10), że więź emocjonalna, która łączy osoby bliskie jest dobrem osobistym, podlegającym ochronie na gruncie art. 23 k.c. i art. 24 k.c. Dobro to może być naruszone poprzez spowodowanie śmierci osoby najbliższej. Niewątpliwie bowiem więzi małżonków i więzi rodziców z dziećmi, czy też z innymi członkami rodziny, istniejące w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zasługują na status dobra osobistego podlegającego ochronie z art. 24 § 1 k.c. (por. wyrok z dnia 06 lutego 2008 r. II CSK 459/07, z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11). Spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego

i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Doznany

w ten sposób uszczerbek polega na osłabieniu aktywności prowadzącej do pogorszenia sytuacji życiowej i motywacji do przezwyciężenia trudności i jest następstwem naruszenia tej relacji (tego dobra osobistego) między osobą zmarłą, a jej najbliższymi. Pogląd taki wyrażono w wyroku z dnia 2 grudnia 2009 r., sygn. akt I CSK 149/09 (niepubl.), z tym, że Sąd Najwyższy uznał, iż naruszenie tego dobra osobistego powoduje konieczność zasądzenia zadośćuczynienia, zaś jako podstawę prawną przyznania zadośćuczynienia Sąd Najwyższy wskazał przepis art. 448 k.c.

w zw. z art. 24 § 1 k.c. (uchwała SN z dnia 22 października 2010 r. sygn. akt III CZP 76/10; wyrok z 11 maja 2011 sygn. akt I CSK 621/10; uchwała z 13 lipca 2011 r. sygn. akt III CZP 32/11). Sąd Najwyższy stanął ma stanowisku, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (wyrok SN z dnia 25 maja 2011 r., II CSK 537/10, wyrok SN z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10, wyrok SN z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09, uchwała SN z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10,

z dnia 14 stycznia 2010 r., podobnie również wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 6 czerwca 2013 r. I ACa 63/13).

W myśl przepisu art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Przesłanką odpowiedzialności z art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 r., V CKN 1581/00, OSNC 2004, nr 4, poz. 53). Świadczy o tym systematyka kodeksu cywilnego, przepis ten bowiem został umieszczony wśród przepisów o czynach niedozwolonych bez wskazania podstaw i przesłanek odpowiedzialności, jak również bez wyszczególnienia przesłanek egzoneracyjnych. Należy zatem stosować ogólne zasady odpowiedzialności z czynów niedozwolonych, a podstawową zasadą odpowiedzialności z tego tytułu jest zasada winy sprawcy.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wskazał, że odpowiedzialność sprawcy jak

i odpowiedzialność gwarancyjna ubezpieczyciela nie są kwestionowane. Uzupełniająco wskazać jednak należy, że w ocenie Sądu Okręgowego oczywistym jest że odpowiedzialność pozwanego uzależniona jest od winy sprawcy zdarzenia z dnia 06.06.1999 r. Przeprowadzone postępowanie dowodowe zdaniem Sądu wykazało, że ziściła się odpowiedzialność pozwanego za sprawcę wypadku tj. K. J.. Wobec K. J. prowadzone było postępowanie karne, w wyniku którego prawomocnym wyrokiem został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu. Zważyć należy przy tym na treść przepisu art. 11 k.p.c. Ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym (art. 11 k.p.c.). W literaturze podaje się, że: „Między sprawą karną i cywilną może występować związek faktyczny, jak i prawny. U podstaw tego związku leży jedno zdarzenie faktyczne, tj. jeden czyn w znaczeniu historycznym i społecznym, który może być źródłem zarówno stosunku karnoprawnego, jak i cywilnoprawnego (...) Relacja ta zachodzi najczęściej, gdy dokonany czyn wywołuje

skutki w prawie karnym (stanowi przestępstwo w rozumieniu tych przepisów) oraz w sferze stosunków z zakresu szeroko rozumianego prawa cywilnego (...) Zatem, zgodnie z art. 11 KPC, w skład podstawy faktycznej rozstrzygnięcia sądu cywilnego będzie wchodził czyn ustalony w wyroku karnym, jednakże to prawo cywilne będzie właściwe do oceny prawnej tego zdarzenia (...) W postępowaniu cywilnym moc wiążącą posiadają prawomocne wyroki skazujące, wydane w postępowaniu karnym.” (Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz 2018, wyd. 21, E. Marszałkowska-Krześ, M. Mazur, opubl. Legalis). Zdaniem Sądu pomiędzy działaniem sprawcy, a śmiercią córki powodów bez wątpienia zachodzi związek przyczynowo - skutkowy. Śmierć poszkodowanej i krzywda jej rodziców jest zatem normalnym następstwem działania sprawcy.

Dla Sądu Okręgowego było ewidentnym w świetle stanu faktycznego przedmiotowej sprawy, iż doszło do naruszenia dóbr osobistych powódki i powoda ze względu na spowodowanie śmierci ich osoby bliskiej – córki J. G.. Sąd zważył na to, iż ustalenie wysokości zadośćuczynienia zależy przede wszystkim od wielkości doznanej krzywdy, przy uwzględnieniu kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, którego głównym celem jest zatarcie lub co najmniej złagodzenie następstw naruszenia dóbr osobistych. Dla jej sprecyzowania i przyjęcia „odpowiedniej” sumy zadośćuczynienia uwzględnić należy takie okoliczności, jak: rodzaj naruszonego dobra, rozmiar doznanej krzywdy, intensywność naruszenia, nieodwracalność skutków naruszenia, stopień winy sprawcy. Zdaniem Sądu śmierć córki była dla powodów osobistą tragedią, w wyniku której została im wyrządzona krzywda. Z materiału dowodowego tj. z treści przesłuchania powodów, z treści zeznań świadków oraz z treści sporządzonych

w sprawie opinii sądowo-psychologicznych wynika, że powodowie dotkliwie odczuli śmierć córki. Sąd wziął pod uwagę, że J. G. w chwili śmierci miała zaledwie 19 lat. Była najstarszym dzieckiem powodów, mieszkała z rodzicami, jej relacje z rodzicami były bardzo dobre. Była dla rodziców wsparciem. Powodowie bardzo dotkliwie przeżyli śmierć córki. Powódka miała problemy ze snem, korzystała z pomocy psychoterapeuty. Początkowo po śmierci J. domem i dziećmi zajmował się wtedy powód. Przez około rok czasu powodowie byli w intensywnej żałobie. Biegły sądowy wskazał m.in., że powódka pozostawała w trwałej i silnej więzi emocjonalnej ze swoją córką. W wyniku śmierci J. G. u powódki doszło do istotnego zakłócenia komfortu życia, powódka poniosła bardzo istotną stratę moralną, doszło do zakłócenia zdolności adaptacyjnych, a ich skutki są dla powódki odczuwalne do dzisiaj. Żałoba powódki miała charakter powikłany i skutkowałą wycofaniem z życia społecznego, stanami obniżonego nastroju, lęku, apatii, co wyczerpywało znamiona zespołu depresyjnego.

Biegły sądowy w przypadku powoda podał, iż powód pozostawał w silnej i trwałej więzi emocjonalnej ze swoją córką. Po śmierci córki doznawał stanu smutku, żalu, rozpacz, przeżył bardzo istotną stratę moralną. Zerwane więzi z dzieckiem wpłynęły istotnie na jego sytuację rodzinną jak i osobistą. Żałoba u powoda miała przebieg typowy, nie zostały zakłócone jego zdolności adaptacyjne, zmuszony był realizować sprawy zawodowe. Powód funkcjonował w rolach społecznych, przy czym skutki śmierci córki odczuwa do dzisiaj, co przejawia się rozmyślaniami o śmierci, częstym wracaniem do wspomnień z przeszłości, skutkujące okresowym obniżeniem nastroju. W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że śmierć dziecka spowodowała zerwanie silnych więzów rodzinnych, jakie łączyły powodów

i zmarłą córkę. Zrodziło to poczucie pustki, osamotnienie, tęsknotę. Zmarła była dla nich osobą bezwzględnie najbliższą. Sąd dał wiarę okolicznościom podawanym przez powódkę i powoda w trakcie ich przesłuchania, które były zbieżne z wnioskami opinii biegłego. Żądania zgłoszone przez powódkę i powoda opiewały na kwoty po 82 500 zł tytułem zadośćuczynienia i w ocenie Sądu były nieco zawyżone. Decyzjami

z dnia 22.12.2016 r. pozwany przyznał powodom kwoty po 15 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany przy przyjęciu 50 % przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody wypłacił na ich rzecz z tego tytułu po 7 500 zł. Z okoliczności sprawy wynika, że kwoty wypłacone przez pozwanego w żadnym zakresie nie przystają do rozmiaru krzywdy powódki i powoda. Mając na względzie całokształt powyżej wskazanych okoliczności, biorąc pod uwagę przeciętną stopę życia społeczeństwa, a także wytyczne by zadośćuczynienie było kwotą odczuwalną oraz adekwatną do doznanej krzywdy, Sąd uznał że należna kwota zadośćuczynienia

w przypadku powódki wynosi 80 000 zł, natomiast w przypadku pozwanego 60 000 zł. Różnica w powyższych kwotach wynika z tego, że żałoba powódki miała charakter powikłany i wystąpiły u niej znamiona zespołu depresyjnego.

Natomiast powód również pozostawał w silnej i trwałej więzi emocjonalnej ze swoją córką, jednakże jak wskazał biegły sądowy żaloba u powoda miała przebieg typowy, nie zostały zakłócone jego zdolności adaptacyjne. Powód funkcjonował w rolach społecznych, przy czym skutki śmierci córki odczuwa do dzisiaj, co przejawia się rozmyślaniami o śmierci, częstym wracaniem do wspomnień z przeszłości, skutkujące okresowym obniżeniem nastroju. Pozwany wskazał, że w sprawie

z powództwa rodziców innego uczestnika zdarzenia P. K., Sąd Rejonowy w Międzyrzeczu I Wydział Cywilny (sygn. akt I C 182/15) wydał prawomocny wyrok zasądający na rzecz rodziców po 20 000 zł z uwzględnieniem przyczynienia poszkodowanego w wysokości 50 %. Wskazać należy, że powyższe orzeczenie w żadnym zakresie nie wiąże tut. Sądu. Ponadto zauważyć należy, że stan faktyczny tamtej sprawy był odmienny. W wypadku z dnia 06.06.1999 r. zginął pasażer P. K., jednak w dacie wypadku pozostawał w związku

z dziewczyną, z którą zamieszkiwał i która była w ciąży. Treść powyższego orzeczenia, zważywszy na całokształt materiału dowodowego zebranego

w przedmiotowej sprawie, nie może zatem przemawiać za obniżeniem należnego zadośćuczynienia na rzecz powodów. Sąd Okręgowy nie podziela również argumentacji pozwanego, że kwoty wypłacane w oparciu o art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c. są niższe niż należne w oparciu o art. 446 § 4 k.c. Zważyć należy, że przepis art. 446 § 4 k.c. dodany został ustawą z dnia 30.05.2008 r. (Dz.U. Nr 116, poz. 731), która weszła w życie w dniu 03.08.2008 r. Natomiast, jeżeli śmierć wystąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 03.08.2008 r. to podstawą zadośćuczynienia jest przepis art. 448 k.c. Zdaniem Sądu nie ma żadnych podstaw do uznania, że zadośćuczynienie przyznane na podstawie art. 448 k.c. powinno być niższe niż zadośćuczynienie przyznane na podstawie art. 446 § 4 k.c.

Odnosząc się natomiast do kwestii przyczynienia się poszkodowanej do powstania szkody, to w ocenie Sądu należało przyznać w tym względzie rację stronie powodowej i przyjąć przyczynienie na poziomie 40 %, a nie 50 % o co wносиła strona powodowa. Pozwany w toku postępowania likwidacyjnego przyjął 50 % przyczynienia się poszkodowanej do powstania szkody i stosownie to tego obniżył wypłacone na rzecz powodów zadośćuczynienia. Pozwany wskazał w uzasadnieniach decyzji z dnia 22.12.2016 r., że przyczynienie na poziomie 50 % wynika z tego że poszkodowana świadomie zdecydowała się na jazdę z nietrzeźwym kierowcą. W myśl przepisu art. 362 k.c. jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. Przepis ten ma zastosowanie bez względu na podstawę prawną odpowiedzialności za szkodę. Przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody nie może pozostać bez wpływu na wysokość roszczenia (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 12 lipca 2012 r., sygn. akt I CSK 660/11, opubl. Legalis, Biuletyn SN - IC 2013 nr 10). W orzecznictwie przyjęto, że przyczynieniem się poszkodowanego do powstania szkody jest każde jego zachowanie pozostające w normalnym związku przyczynowym ze szkodą, za którą ponosi odpowiedzialność inna osoba. Przy czym o przyczynieniu się poszkodowanego można mówić wyłącznie w przypadku, gdy jego określone zachowanie pozostaje w normalnym związku przyczynowym ze szkodą, a nie w jakimkolwiek innym powiązaniu przyczynowym. Innymi słowy – zachowanie się poszkodowanego musi stanowić adekwatną współprzyczynę powstania szkody lub jej zwiększenia, czyli włączać się musi jako dodatkowa przyczyna szkody. Stąd przyjmuje się, że zastosowanie art. 362 k.c. może nastąpić dopiero po ustaleniu istnienia związku przyczynowego. W ocenie Sądu niewątpliwie J. G. przyczyniła się do powstania szkody, aczkolwiek w towarzystwie była jedyną trzeźwą osobą, gdyż zdecydowała się na jazdę samochodem z nietrzeźwym kierowcą, który następnie spowodował wypadek drogowy. Oczywistym jest, że takie zachowanie poszkodowanej było rażąco nieodpowiedzialne i pozostaje w normalnym związku przyczynowym ze szkodą. Jednak w ocenie sądu przyjęcie przyczynienia się poszkodowanej na poziomie 50 % stawiałoby ją na równi ze sprawcą wypadku, co jest nieuprawnione w ustalonym stanie faktycznym. Zmarła to młoda dziewczyna, do tego trzeźwa a sprawca wypadku był dojrzałym mężczyzną (około 40 lat). Do wypadku doszło nie tylko na skutek jego ograniczonej percepcji w wyniku spożywania alkoholu, z czym J. G. musiała się liczyć wsiadając do samochodu ale także brawurowej jazdy z zawrotną prędkością, na co przyzwolenia pasażerów nie było (opinia biegłego w oparciu min. treść zeznań świadków w sprawie karnej). W ocenie sądu przyjęcie 40 % przyczynienia się pokrzywdzonej jest adekwatne do okoliczności zdarzenia, nie bagatelizuje nagannego zachowania pokrzywdzonej a więc uwzględnia i argumenty pozwanego.

Jak już powyżej wskazano, Sąd uznał że należna kwota zadośćuczynienia

w przypadku powódki wynosi 80 000 zł, natomiast w przypadku pozwanego 60 000 zł. Uwzględniając jednak przyczynienie na poziomie 40 % oraz mając na względzie, że powodowie otrzymali od pozwanego już po 7 500 tytułem zadośćuczynienia, ostatecznie należało zasądzić na rzecz powódki kwotę 40 500 zł (80 000 zł x 40 % - 7 500 zł). Natomiast na rzecz powoda przypada kwota 28 500 zł (60 000 zł x 40 % - 7 500 zł). Sąd zatem zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 40 500 zł

z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty (pkt I sentencji), a w pozostałej części powództwo oddalił (pkt II sentencji). Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 28 500 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty (pkt III sentencji), a w pozostałej części powództwo oddalił (pkt IV sentencji).

O odsetkach ustawowych za opóźnienie orzeczono mając na uwadze treść przepisu art. 481 k.c. oraz przepis art. 817 § 1 k.c. zasądając je zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 18 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty. W przedmiotowej sprawie powodowie pismem z dnia 13.12.2016 r. wystąpili do pozwanego z żądaniem zapłaty na ich rzecz kwot po 150 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Jak wynika z akt szkody pismo to zostało wysłane w dniu 14.12.2016 r., zatem wiarygodnym dla Sądu jest twierdzenie powodów że pismo odebrane zostało przez pozwanego w dniu 17.12.2016 r. Pozwany wydał decyzje o wypłacie zadośćuczynienia w dniu 22.12.2016 r. Powodowie wnosili o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie na podstawie art. 817 § 1 k.c. i zdaniem Sądu żądanie to było zasadne. Sąd nie znalazł okoliczności przemawiających za innym rozstrzygnięciem w tym zakresie. Wskazać należy, iż zgodnie z orzecznictwem wyrok zasądający nie jest źródłem zobowiązania sprawcy szkody do zapłaty, ponieważ pozostaje nim czyn niedozwolony. Zasądzenie odsetek od daty wyrokowania znalazłoby uzasadnienie jedynie wówczas, gdyby w toku procesu ujawniły się nowe okoliczności, nieznanne w toku przedsądowego postępowania, a mające ostatecznie wpływ na wysokość zasądanego świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach I Wydział Cywilny z dnia 20 sierpnia 2015 r. sygn. akt I ACa 333/15; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi I Wydział Cywilny z dnia 25 września 2015 r. sygn. akt I ACa 367/15). Pozwany już w toku postępowania likwidacyjnego miał możliwość poczynienia stosownych ustaleń związanych z żądaniem powodów, tym samym już wówczas mógł wypłacić na ich rzecz odpowiednią sumę zadośćuczynienia za krzywdę.

W kwestii oceny dowodów, które stały się podstawą ustaleń w sprawie, to za nie pozbawione mocy dowodowej Sąd uznał zgromadzone w toku procesu dokumenty. Strony nie kwestionowały ich prawdziwości i wiarygodności, a Sąd nie dopatrył się przyczyn, dla których miałyby czynić to z urzędu. Sąd oparł się również na dokumentacji ze sprawy karnej prowadzonej pod sygn. akt II K 341/99 oraz na dokumentacji z akt szkody. Biorąc pod uwagę całokształt materiału dowodowego, Sąd dał wiarę dowodom w postaci przesłuchania powódki i powoda oraz zeznaniom świadków T. J. i J. J. (2), gdyż były spójne z pozostałym materiałem dowodowym o charakterze nieosobowym. Powodowie oraz świadkowie w wiarygodny sposób opisali relacje powodów z córką, a także krzywdę jakiej doznali w następstwie jej śmierci. Okoliczność wystąpienia pokrzywdzenia po stronie powódki i powoda została przez nich wykazana i nie była w zasadzie sporna pomiędzy stronami, jednakże roszczenia powodów były częściowo zawyżone. Rozstrzygając niniejszą sprawę Sąd celem pozyskania wiadomości specjalnych (art. 278 k.p.c.). przeprowadził dowód z opinii biegłego sądowego psychologa. Sporządzone opinie Sąd uznał za w pełni wartościowe dla poczynienia ustaleń w sprawie. Opinie były w pełni profesjonalne, sporządzone w sposób rzetelny oraz wyczerpująco odpowiadały na stawiane pytania. Całokształt materiału dowodowego tworzył spójną podstawę ustaleń tut. Sądu, poszczególne dowody wzajemnie ze sobą korelowały.

Sąd Okręgowy działając na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U z 2015 r., poz. 1800) w zw. z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 265), przyznał zwrot kosztów procesu adekwatnie do wyniku procesu mając na względzie datę wytoczenia powództwa oraz wartość przedmiotu sporu.

Powódka wygrała proces w ok. 50 %, przegrała w ok. 50%. Koszty procesu powódki to: 4 125 zł opłata sądowa od pozwu; 419 zł wynagrodzenia biegłego sądowego (różnica pomiędzy wypłaconym wynagrodzeniem a uiszczoną zaliczką zostanie zwrócona przez Sąd) ; koszty zastępstwa procesowego 5 400 zł; opłata skarbową od pełnomocnictwa

17 zł, łącznie zatem 9 961 zł. Natomiast koszty pozwanego to 5.417 zł. Mając na uwadze wynik postępowania, pozwany ubezpieczyciel winien zwrócić powodce kwotę 4.980,50 zł (9.961 zł x 50 %). Koszty procesu pozwanego ubezpieczyciela to natomiast 5 400 zł kosztów zastępstwa procesowego i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, łącznie 5 417 zł. Powódka była zobowiązana zwrócić pozwanemu kwotę 2.708,50 zł (5.417 zł x 50 %). Po wzajemnej kompensacie należności, Sąd w pkt V sentencji zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.272 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu (4.980,50 zł – 2.708,50 zł).

Powód wygrał proces w ok. 35 %, przegrał w ok. 65%. Koszty procesu powoda to: 4 125 zł opłata sądowa od pozwu; 419 zł wynagrodzenia biegłego sądowego; koszty zastępstwa procesowego 5 400 zł; opłata skarbowa od pełnomocnictwa 17 zł, łącznie zatem 9 961 zł. Mając na uwadze wynik postępowania, pozwany ubezpieczyciel winien zwrócić powodowi kwotę 3.486,35 zł (9 961 zł x 35 %). Koszty procesu pozwanego ubezpieczyciela to natomiast 5 400 zł kosztów zastępstwa procesowego

i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, łącznie 5.417 zł. Powód był zobowiązany zwrócić pozwanemu kwotę 3.521 zł (5 417 zł x 65 %). Po wzajemnej kompensacie należności, Sąd w pkt VI sentencji zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 34,70 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu (3.521 zł – 3.486,35 zł).

Lidia Wieliczuk